

356.33

ORGANIZACE A TAKTIKA ZDRAVOTNICKÉ SLUŽBY SOUDOBÉ ARMÁDY

(Zkrácený překlad statí I. Krasnopějeva z časopisu Vojennomedicinskij žurnal č. 9/61)

Organizace zdravotnické služby bundeswehru se srovnává se zdravotnickou službou hitlerovské armády a se zdravotnickými službami armád USA, Anglie a Francie.

V soudobé válce v důsledku zavedení zbraní hromadného ničení (dále ZHN) zdravotnická služba není s to v plném rozsahu zajistit poskytnutí kvalifikované pomoci všem raněným, a to i v případě optimálních rezerv. Proto je jedním z prvořadých úkolů zdravotnické služby v přípravě na příští možnou válku snaha o zvýšení počtu záloh kvalifikovaného zdravotnického personálu i zásob zdravotnického materiálu a léčiv všeho druhu. Avšak ani toto samo o sobě nestačí. Je nutno předat některé úkoly kvalifikovaného zdravotnického personálu nižšímu zdravotnickému personálu, nebo dokonce i nezdravotnickému. Každý voják musí být vycvičen tak, aby si dovedl poskytnout první pomoc, protože prakticky u každého bojovníka bude poskytování svépomoci a vzájemné pomoci pravidlem. Pochopitelně dojde při tom k určitému snížení úrovně poskytované pomoci. Aby se dosáhlo maximální úrovně pomoci v těchto podmínkách, musí zdravotnická služba intenzívně využít mírových dob k výcviku jak vlastních kádrů, tak i všech příslušníků ozbrojených sil.

Vzhledem k tomu, že ZHN budou používány nejenom na frontě, ale i v týlu, každá zdravotnická etapa a zařízení nezávisle na prostoru svého roz-

místění musí být připraveny plnit své úkoly za podmínek masových ztrát. Tento úkol bude moci úspěšně splnit pouze tehdy, bude-li důstojník zdravotnické služby, který této etapě velí, bezprostředně podřízen bojovému veliteli; další podmínkou je, aby etapa byla dokonale pohyblivá a byla vybavena dokonalými spojovacími prostředky.

Rovněž je nutno vytvořit předpoklady pro to, aby každé zdravotnické zařízení a jednotka mohly plnit mnohostranné a četné úkoly. Specializované prostředky je možno využít pouze pro posílení podle rozhodnutí hlavního velení. Vědecko-výzkumné ústavy jsou povinny vést přípravu vojenských lékařů v souladu se všemi nejnovějšími poznatky, samy pak musí být připraveny poskytovat pomoc zasaženým soudobými druhy zbraní a bojových prostředků.

Zdravotnická služba vojskového týlu se omezí na rutinní zákroky. Metody její práce nutno zeschematizovat a vybavení standardizovat. Rychlost a efektivnost lékařské pomoci zasaženým ZHN bude záviset od dovednosti nejoperativněji využít zdravotnické jednotky a zařízení včetně kádrů a materiálu.

Jako ocenění důležitosti zdravotnické služby v soudobé válce se konstatuje rozhodnutí vlády NSR o zřízení inspektorátu zdravotnické služby v ministerstvu obrany; inspektorát má statut odpovídající statutům ozbrojených sil na úrovni po-

Etapy zdrav. odsunu a zařízení zdrav. služby

NSR	Francie	Velká Británie	USA
prostor praporu			
vojsová převazovna	praporeční obvažišť lékařské pomoci	praporeční obvažišť lékařské pomoci	praporeční obvažišť lékařské pomoci
prostor pluku (brigád)			
hlavní převazovna brigády	plukovní obvažišť (článek odsunového systému)	—	plukovní shromaždišť raněných (není etapou zdravot. odsunu)
prostor divize			
hlavní převazovna (zdrav. prapor)	shromaždišť; třídicí místo (zdrav. prapor)	shromaždišť raněných předsunutá převazovna (lékařský oddíl)	hlavní obvažišť; odsunové oddělení (medicinský prapor)
chirurgická nemocnice (90 lůžek)	první oddělení polní nemocnice (100 lůžek)	předsunuté chirurgické středisko (40 lůžek, 60 sběračů-nosičů, polní převazovna a polní chirurgický oddíl pro 1. a 2. pořadí naléhavosti)	pohyblivá armádní chirurgická nemocnice (60 lůžek). Druhý sled polní nemocnice (poblíž odsunové sběrný)
prostor sboru a armády			
polní nemocnice (300 lůžek)	polní nemocnice pro 400 lůžek (dalších 100 je v 1. oddělení)	polní převazovna (100 až 1000 lůžek)	odsunová sběrna (polopohyblivá se 400 lůžky)
hlavní polní nemocnice (500 lůžek)	—	polní nemocnice (1000 i více lůžek)	odsunová nemocnice se 750 lůžky. Všeobecná nemocnice
prostor týlu			
záložní nemocnice (200 lůžek)	odsunová nemocnice. Specializovaná odsunová nemocnice (400 lůžek)	bázová nemocnice (2000 i více lůžek)	odsunová nemocnice (750 lůžek)
Skupina záložních nemocnic (1000 lůžek)	Těžká odsunová nemocnice (750 lůžek)	—	Všeobecná nemocnice

zemních vojsk, námořnictva a letectva. Šéf inspektorátu je podřízen bezprostředně ministru obrany. V NSR je zřízen zdravotnicko-hygienický ústav bundeswehru, který podléhá inspektorátu.

Tak jako zdravotnická služba vojsková, která je součástí pozemních vojsk, námořnictva i vojenských vzdušných sil, má armáda vlastní zdravotnická vojska, jež jsou podřízena správě inspektorátu pro řízení zdravotnických vojsk. Toto je novinkou ve srovnání s dřívějším stavem; mimo jiné je tím umožněno udržovat zdravotnické jednotky ve stavu bojové pohotovosti už v době míru. Tato vojska prodělávají nyní pravidelný výcvik obdobně jako dřívější zdravotnické rotý a polní nemocnice — které však byly cvičeny pouze případ od případu, při zvláštních srazech. Existence zdravotnických vojsk umožňuje cvičit záložní zdravotnické součásti zároveň se základním výcvikem; toto umožňuje provedení mobilizace během několika hodin.

Zdravotnické kádry zařazené do jednotek pozemních vojsk, námořnictva a vzdušných sil tvoří kádr zdravotnické vojskové služby. Na stupni armády se vytvářejí zdravotnické skupiny a oddíly, ve vojenských vzdušných silách pak jednotky pro nakládání raněných; ve vzdušných silách jsou letečtí lékaři, u námořnictva lékaři základen a lodní lékaři.

Brigádní, divizní a sboroví lékaři jsou současně v jedné osobě náčelníky zdravotnické služby svých svazků i veliteli zdravotnických jednotek

těchto svazků. Zajišťují součinnost a sladěnost v práci mezi zdravotnickými jednotkami. Nově je zavedena funkce brigádního lékaře, který velí zdravotnické službě brigády a současně je velitelem zdravotnické rotý brigády.

Divizní lékař stojí v čele speciálního štábu zdravotnické služby ve štábu divize a jako konzultant velitele divize navrhuje tomuto způsobu využití zdravotnického praporu divize. Organizuje zdravotnickou službu divize a činí opatření k zajištění potřebné hygienicko-epidemiologické úrovně; odpovídá veliteli divize za uskutečnění všech shora uvedených opatření a za hospodaření zdravotnickým materiálem.

Divizní lékař má rovněž odpovědnost za přípravu raněných k odsunu. V nutných případech se přidělují divizi nadřízeným velitelstvím jako posila chirurgické nemocnice, polní nemocnice i lékaři specialisté.

Zdravotnický prapor divize se skládá ze štábu a štábní rotý, ze dvou zdravotnických rot a jedné rotý zdravotnických automobilů. Každá zdravotnická rota rozvíjí podle situace jednu (nebo více) hlavní převazovnu, na kterou se ranění odsunují zdravotnickými automobily.

Hlavní úkoly této převazovny jsou: diagnostika a třídění postižených, protišoková opatření, krevní transfúze, chirurgické zákroky v nutném rozsahu.

Na rozdíl od dřívějšího stavu nemá nyní divize vlastní nemocnice. V nutných případech se přidá-

vají divizi polní nemocnice péčí sboru anebo z týlového prostoru. Hlavním úkolem chirurgické nemocnice (devadesátilůžkové) je uvolnění hlavní převazovny od těžce raněných a poskytnutí jim veškeré nutné chirurgické pomoci v bezprostřední blízkosti fronty. Hlavní převazovna se může proto věnovat třídění a chirurgickému léčení lehce raněných a středně těžce raněných v daleko větším rozsahu. Chirurgická nemocnice se zpravidla rozvinuje v bezprostřední blízkosti hlavní převazovny. Při přemísťování může dočasně zanechat na předchozím stanovišti skupinu personálu k ošetřování raněných. Pro odsun z chirurgických nemocnic do týlu se počítá s využitím zdravotnických letounů.

Zdravotnická rota a chirurgická nemocnice může být dočasně posílena skupinou specialistů ke zvýšení kapacity. Specializované skupiny (všeobecně chirurgické, neurochirurgická, pro čelistní chirurgii, pro hrudní chirurgii, oftalmologická, otorinolaryngologická) jsou vybaveny komplexně zařízenými operačními sály na automobilech.

Pro delší dobu hospitalizace jsou určeny polní nemocnice o 300 lůžkách, které se skládají ze dvou oddělení: chirurgického a interního. Je-li takováto nemocnice posílena skupinami specialistů, může se stát specializovanou nemocnicí. Kromě toho existují tzv. hlavní polní nemocnice o 500 lůžkách, jež mají 6 základních specializovaných oddělení.

V organizaci zdravotnického zásobování došlo k podstatné změně v tom, že kromě zdravotnických skladů, doplňovaných z ústředních zdravotnických skladů, je téměř u každého zdravotnického zařízení zřízen zásobovací orgán pro distribuci zdravotnického materiálu. To umožňuje, aby vojsková zdravotnická služba doplňovala zásoby zdravotnického materiálu z mnoha míst bez zdlouhavého instančního postupu, protože každá tato výdejna je povinna realizovat požadavky kteréhokoli odběratele.

V tabulce na str. 136 jsou uvedeny některé údaje o etapách zdravotnického odsunu i zařízení zdravot. služby bundeswehru, americké, anglické a francouzské armády.

Přeložil pplk. MUDr. Jan HES